

درسنامه خرد

چشم‌اندازهای روانشناختی

ویرایش شده توسط
رابرت جی. استرنبرگ
جنیفر جوردن

ترجمه

دکتر حسین ملک محمدی

دکتر محمد مشکانی

انتشارات خرد زهره

عنوان و نام پدیدآور: درسنامه خرد، چشم‌اندازهای روانشناختی / ویرایش شده توسط: رابرت جی. استرنبرگ، جنیفر جوردن؛ ترجمه حسین ملک محمدی، محمد مشکانی.

مشخصات نشر: تهران: خرد زهره، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۴۸۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۰۹-۴-۵

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: A Handbook of Wisdom, psychological perspectives, 2005

موضوع: فرزاندگی

Wisdom: موضوع

موضوع: راه و روش زندگی

Conduct of life: موضوع

شناسه افزوده: استرنبرگ، رابرت جی. -۱۹۴۹م.

Stenberg, Robert J: شناسه افزوده

شناسه افزوده: جوردن، جنیفر

Jordan, Jennifer: شناسه افزوده

شناسه افزوده: ملک محمدی، حسین، ۱۳۵۴ - م. ح

شناسه افزوده: مشکانی، محمد، ۱۳۵۷ - مترجم

رده‌بندی کنگره: BJ۱۵۹۵

رده‌بندی دیویی: ۱۵۰/۱

شماره کتابشناسی ملی: ۶۰۹۷۵۵۵

درسنامه خرد، چشم‌اندازهای روانشناختی

نویسندگان: رابرت جی. استرنبرگ، جنیفر جوردن

مترجم: حسین ملک محمدی، محمد مشکانی

ناشر: انتشارات خرد زهره

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۰۹-۴-۵

قطع: وزیری، تعداد صفحه: ۴۸۵ ص؛ چاپ: اول؛ ۱۳۹۹

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۷۵۰۰۰۰ ریال

انتشارات خرد زهره

چاپ: دیجیتال آبنوس

تهران - بزرگراه آیت‌اله سعیدی - شهرک ولیعصر - انتهای حیدری جنوبی خ شهید نامدار - مجتمع تجاری صنایع آجر - بازار بزرگ

ولیعصر - ط یک - شماره ۴۰۷ تلفن: ۰۹۱۲۶۰۳۰۸۲۵

پست الکترونیک: hmm.psy@gmail.com

فهرست مطالب

پیشگفتار

۷

مونیکا آردلت

بخش یک: نظریه‌های خرد در زمان، فرهنگ و مردم

۱۹

فصل ۱: خرد در تاریخ

جیمز ای. بیرن و چریل ام. سونسون

۵۷

فصل ۲: بنیان‌های فرهنگی خرد: یک رویکرد رشدی یکپارچه‌شده

ماسامی تاکشی و ویلیس اف. اورتون

۹۷

فصل ۳: نظریه‌های فلسفی خرد

آرام ام. اسبک و دانیل ان رابینسون

۱۲۵

فصل ۴: از درون به سرور: نظریه‌های ناآشکار مردم از خرد

سپیدان بلک و جودیت کولیک

۱۵۹

فصل ۵: روانشناسی خرد: چالش‌های نظری و تجربی

یوت کازرن و ال. ب. بالتس

بخش دوم: رشد خرد طاری

۱۹۱

فصل ۶: جوان و رشد خردمندی: خرد در مدت نوجوانی و جوانی

ام. جی. ریچادسون و ام. پاسوپاتو

۲۱۹

فصل ۷: جستجوی خرد در بزرگسالی: چشم‌انداز روانشناسی

جنیفر جوردن

بخش سوم: خرد و شخص

۲۵۷

فصل ۸: خرد و شخصیت

یورسلا ام. استادینگر، جسیکا دورنر و چارلوت میکلا

۳۹۷

فصل ۹: نقش هیجان‌ها در رشد خرد

می‌هالی چیک سنت می‌هالی و جنی ناکامارا

بخش چهارم: خرد در جامعه

۳۲۷

فصل ۱۰: اخلاق، نظام اخلاقی و خرد

جول جی. کاپرمن

۳۶۳

فصل ۱۱: تقاطع مرزها در خرد بارآور: تحلیلی بر کار تخصصی

جفری ال. سولومن، پائلو مارشال و هووارد گاردنر

۳۹۵

فصل ۱۲: خرد در سیاست

لوید اس. ادرگ

۴۳۹

فصل ۱۳: خرد و فرهنگ

رابرت جی. استرنبرگ

۴۶۷

بحث: هفت ستون سرای خرد

وارن اس. براون

مونیکا آردلت^۱

در ۱۹۹۰، وقتی دانشجوی تحصیلات تکذیلی در دانشگاه کارولینای شمالی^۲ در چابل هیل^۳ بودم، تصمیم گرفتم پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت از زندگی در سالخوردگی را به‌عنوان موضوع رساله‌ام بررسی کنم. من به‌وسیله تبیین جامعه‌شناختی متقاعد نشده بودم که بهزیستی در سالخوردگی تا حد زیادی وابسته به شرایطی، نظیر سلامت جسمانی، وضعیت مالی، پایگاه اجتماعی-اقتصادی، مشارکت اجتماعی، و وضعیت سکونت است که افراد سالخورده با آن مواجه هستند. در جستجوی مفهومی بودم که توانمندی درونی سالخوردگان را نشان دهد، که برخی افراد سالخورده را قادر کرده بود تا علی‌رغم شرایط نامطلوب در زندگی خود احساس رضایت کنند. بعد از مطالعه ادبیات رشد روانی-اجتماعی طول‌عمر، بر من روشن شد که اکتساب خرد^۴ می‌تواند کلید بهزیستی ذهنی^۱ در سالخوردگی را تشکیل دهد. اگرچه اکنون یک

1. Monika Ardel

2. University of North Carolina

3. Chapel Hill

4. wisdom

مفهوم داشتم، ایده‌ای نداشتم که چطور خرد را تعریف کنم، چه رسد به این که چطور آن را اندازه‌گیری کنم.

به خاطر دارم به کتابخانه رفتم تا کتاب دیگری در زمینه سیر زندگی و سالخوردگی بردارم، درست بعد از آن، یک کتاب ویرایش‌شده توسط استرنبرگ^۲ (۱۹۹۰) تحت‌عنوان خرد: رشد، ماهیت و خاستگاه‌های^۳ را مشاهده کردم. احساس کردم که این کتاب از بهشت فرستاده شده و به‌طور ثابتی "انجیل" من در خرد شد. تا این لحظه هیچ باوری ندارم که خرد واقعا موضوعی از بررسی‌های علمی مدرن است و آن پژوهشگران محترم تا اندازه‌ای این موضوع دشوار را به عهده گرفته‌اند. زندگی‌ام را از آنچه که در ابتدا بوده، آسان‌تر نکرده است. همان‌طور که بیرن و سونسون^۴ در این درسنامه^۵ ذکر کرده‌اند، نتیجه ۱۳ فصل کتاب خرد ویرایش‌شده در ۱۹۹۰ ۱۱ تعریف متفاوت از خرد بود. باین‌حال، کتاب ۱۹۹۰ من را به‌سوی پژوهش خرد معاصر در آن زمان، همون کرد و من را با مطالعات خرد صورت‌گرفته توسط ویوین کلایتون^۶ (برای مثال، کلایتون و بیرن^۷، ۱۹۸۰) آشنا کرد، که الگوی خردش به‌عنوان یکپارچگی صفات شخصیتی شناختی^۸، تملی^۹ و هیجانی^{۱۰} اساس پژوهش خرد شخصی‌ام تا این زمان شده است (برای مثال، آردلت، ۲۰۰۳).

کتاب خرد ویرایش‌شده در ۱۹۹۰ درسنامه نامیده نشد و به‌درستی همین‌طور بود. پژوهش تجربی معاصر درباره خرد در دوران طفولیت خرد بود و تقریباً پژوهش کافی برای خلاصه‌کردن و ترکیب‌کردن وجود نداشت، تا عنوان "درسنامه" را توجیه کند. باین‌وجود، شرایط تغییر کرده است و انتشار درسنامه خرد حاضر به‌شدت مورد نیاز بود. درواقع، پژوهش در ۱۵ سال گذشته رشد فوق‌العاده‌ای داشته است. جستجو در PsycINFO (از طریق پایگاه

1. subjective well-being
2. Sternberg
3. Wisdom: Its Nature, Origins, and Development
4. Birren&Svensson
5. Handbook
6. Vivian Clayton
7. Clayton&Birren
8. cognitive
9. reflective
10. affective

داده‌های گروه پژوهشی EBSCO) تحت موضوع یا کلید واژه "خرد"، ۱۲ مدخل مقاله، کتاب، فصل یا خلاصه پایان‌نامه قبل از ۱۹۸۰، ۱۰ مدخل بین ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۴، ۱۸ مدخل بین ۱۹۸۵ تا ۱۹۸۹، ۴۰ مدخل میان ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۴، ۷۱ مدخل ۱۹۹۵ تا ۱۹۹۹، و ۱۴۶ مدخل از ۲۰۰۰ تا اکنون به‌دست داده است. اگرچه چنین جستجویی لزوماً دقیق نیست، زیرا همه ادبیات مرتبط فهرست نشده‌اند و برخی موارد فهرست‌شده نامرتبط به پژوهش خرد هستند، هنوز یک شاخص، هرچند خام، برای پیشرفت تصاعدی در پژوهش خرد است. آن نشان می‌دهد که از ۱۹۸۰ تا ۲۰۰۴ مدخل‌های منتشرشده در موضوع یا کلید واژه "خرد" هر ۵ سال تقریباً دو برابر شده است.

در صورتی که کتاب خرد ویرایش‌شده در ۱۹۹۰ توانست تقریباً کل پژوهش خرد معاصر را ارائه دهد، این دیگر در یک جلد ممکن نیست. با این وجود، درسامه خرد به این تکلیف نزدیک است. آن یک برآورد کلی‌تر از موضوع هنر اکتشافات و مباحث مدرن در مطالعه خرد فراهم می‌آورد.

آیا بعد بیش از ربع قرن پیش از این پژوهش خرد، تعریف واحدی از خرد وجود دارد؟ هنوز پاسخ منفی است، اما می‌توانیم به تعریف خرد به یک توافق عمومی و کلی نزدیک شویم، اگرچه اندازه‌گیری خرد موضوع متفاوتی است. در واقع، نویسندگان بخش یک درسامه خرد-بزرگترین بخش کتاب- این قبیل سوال‌ها را بررسی می‌کنند، خرد چیست؟ پاسخ چطور در زمان، فرهنگ و افراد تغییر می‌کند؛ و چرا خرد تا این اواخر از پژوهش فلسفی و روانشناختی مدرن محو بود. بیرن و سونسون بررسی می‌کنند که چطور مفهوم خرد از نظر تاریخی آشکار شد، با سومری‌های^۱ باستان شروع می‌شود و با علوم روانشناسی مدرن پایان می‌پذیرد. بیرن و سونسون و تاکشی و اورتون^۲ ریشه‌های تعریف‌های خرد معاصر را آشکار می‌کنند. تاکشی و اورتون به‌طور ویژه بر تفاوت میان سنت‌های خرد شرقی و غربی تأکید می‌کنند و به‌لحاظ فرهنگی الگوی رشدی فراگیری از خرد معرفی می‌کنند که شیوه تحلیلی (غربی) را با شیوه شرقی (ترکیبی) خرد یکپارچه می‌کند. رابینسون و اوسبک^۳ خرد را از چشم‌انداز فلسفه کلاسیک یونانی بررسی کرده‌اند. یونانیان باستان اکتساب خرد را چطور درک و چرا داشتن خرد را مطلوب فرض می‌کردند؟ تمایز میان مفاهیم خرد عملی و نظری ارسطو چیست و این

1. Sumerians

2. Takahashi & Overton

3. Robinson & Osbeck

تمایز چطور به زندگی معاصر ما مربوط است؟ خرد چطور وابسته به ادراک یک حقیقت عینی است؟

بلاک و کلاک^۱ نظریه‌های ناآشکار^۲ (عامه‌مردم) خرد را بررسی می‌کنند و می‌پرسند آن نظریه‌ها چطور ارزیابی می‌شوند، چطور در زندگی روزمره مورد استفاده قرار می‌گیرند، چطور توسط فرهنگ و سن تغییر می‌کنند، چطور از نظریه‌های آشکار^۳ (یا متخصصان) متمایز می‌شوند، و چرا ضرورت دارد تا میان نظریه‌های آشکار و ناآشکار خرد تمایز قائل شویم. بلاک و کلاک به از هر پنج نظریه ناآشکار خرد، پنج بُعد را شناسایی کردند که برای خرد ضروری فرض نمودند: توانایی شناختی، بینش، نگرش تاملی، علاقه به دیگران، و مهارت‌های دنیای واقعی.

نظریه‌های آشکار، نظریه‌های گروهی نخبه از متخصصان در یک حوزه است. بنابراین، اگر خرد به عنوان مرحله پیشرفته‌تر از رشد انسان مورد ملاحظه قرار گیرد که افراد معدودی به آن دست می‌یابند، متخصصان خرد می‌توانند بی‌نهایت نادر باشند. از این رو، ممکن است شخص معتقد باشد بیشتر نظریه‌های ناآشکار هستند، از این رو تعداد کمی از مردم، حتی میان پژوهشگران خرد می‌توانند، تخصص اصیل در خرد باشند و به لحاظ بیرونی یک ملاک قابل اثبات از خرد وجود ندارد. آن بدان معنی است که "نظریه خرد آشکار" صرفاً نظریه‌های ناآشکار خرد پژوهشگران هستند. بنابراین، بیشتر نظریه‌های آشکار خرد پژوهشگران همپوشی قابل ملاحظه‌ای با نظریه‌های ناآشکار با نظریه‌های عامه‌مردم از خرد دارند.

کازمن و بالتس^۴ پارادایم خرد برلین^۵ را معرفی کردند، یک نظریه آشکار از خرد که توسط بالتس و همکارانش در موسسه مکس پلانک برلین توسعه یافت و احتمالاً شناخته‌شده‌ترین الگوی معاصر از مطالعه تجربی خرد تا این تاریخ است. برطبق این پارادایم، خرد می‌تواند به عنوان دانش تخصصی در معنی و هدایت زندگی و در بنیان عملی زندگی (یعنی،

1. Bluck & Gluck
2. implicit theories
3. explicit theories
4. Kunzmann & Baltes
5. Berlin wisdom paradigm

برنامه‌ریزی زندگی، مدیریت زندگی، و مرور زندگی) تعریف شود. دانش مبتنی بر خرد^۱ بر طبق پنج ملاک خرد ارزیابی می‌شود: دانش واقعی غنی، دانش روندی غنی، بافت‌گرایی طول‌عمر، نسبیت ارزشی، و شرایط نامطمئن. همچنین کازمن و بال‌تس یک برداشت کلی از پیشایندها، همبسته‌ها و پیامدهای دانش مبتنی بر خرد ارائه می‌دهند.

نویسندگان در بخش دو *درسنامه* با استفاده از پارادایم خرد برلین، رشد خرد در طول عمر را بررسی می‌کنند. سوال‌هایی که مورد بررسی قرار می‌گیرند عبارتند از (الف) خرد مبتنی بر دانش چه‌وقت و چگونه رشد می‌کند، و (ب) رابطه میان دانش مبتنی بر خرد و سن در بزرگسالی. پیست؛ پاسوپاتی و ریچاردسون^۲ گزارش می‌کنند دانش مبتنی بر خرد در طول نوجوانی در نتیجه تغییرات رشدی هنجاری در توانایی‌هایی شناختی، رشد هویت/خود، و رشد شخصیتی افزایش می‌یابد. با این حال، چوردن در بزرگسالی هیچ مدرکی دال بر تغییر دانش مبتنی بر خرد با سن یافت، بلکه، رابطه میان دانش مبتنی بر خرد و سن از الگوی متبلور خرد در بزرگسالی حمایت نشان می‌داد. دانش مبتنی بر خرد نه تمایل به افزایش و نه کاهش در طول سال‌های بزرگسالی داشت، بلکه نسبتاً ثابت باقی می‌ماند.

به دلیل اینکه این نتایج تنها بر پایه داده‌های مقطعی و ارزیابی خرد به عنوان دانش مبتنی بر خرد عمومی هستند، شواهد در این نقطه تسلی نیستند. به طور کلی، از یک طرف از این فرض حمایت می‌شود که خرد به طور خودکار با سن افزایش نمی‌یابد. از طرف دیگر، مطالعات طولی نشان داده‌اند که خرد تمایل به افزایش در مدت بزرگسالی در افرادی دارد که به طور ویژه‌ای علاقمند و با انگیزه در پی رسیدن به خرد شخصی هستند (هالسون، سیرواستوا، ۲۰۰۲؛ وینک و هلسون، ۱۹۹۷).

نویسندگان در بخش سه *درسنامه* ارتباط میان خرد و شخص را به عنوان یک عامل برده‌اند. استادینگر، دورنر و میک‌لر^۳ با این سوال شروع کرده‌اند که آیا خرد (الف) ویژگی شناختی، (ب) نتیجه یا همبسته ویژگی‌های شخصیتی خاص، یا (ج) هر دو است. استادینگر، دورنر و میک‌لر برای پاسخ دادن به سوال، میان خرد عمومی و خرد شخصی تمایز قائل شدند، بر اساس مفهوم‌شان شخص می‌تواند خرد عمومی داشته باشد، بدون اینکه خردمند (خرد شخصی) باشد. خرد عمومی (یعنی، بینش به زندگی به طور کلی) پیش‌درآمد خرد شخصی (یعنی، بینش به زندگی

1. wisdom-related knowledge

2. Pasupathi & Richardson

3. Staudinger, Dorner and Mickler

شخصی خود) در نظر گرفته می‌شود. اگرچه ممکن است همه پژوهشگران با این تمایز موافق نباشند (آردلت، ۲۰۰۴؛ مودی، ۱۹۸۶)، برای برجسته کردن برخی تفاوت‌های موجود در رویکردهای نظری و تجربی به مطالعه خرد مفید است.

در صورتی که استادینگر، دورنر و میکلمر معتقدند که خرد عمومی پیش درآمد خرد شخصی است، چیک سنت میهالی و ناکامارا^۱ باور دارند که شخص خردمند فردی است که در جستجو و یافتن خرد عمومی است. چیک سنت میهالی و ناکامارا به طور خاصی علاقمند به هیجان‌هایی بودند که همراه با دنبال کردن و اکتساب دانش مبتنی بر خرد هستند. آنها نتیجه‌گیری کردند که دنبال کردن و درک کردن خرد هیجان‌های مثبت شادی و آرامش را از طریق تعالی خودمحوری به ارمغان می‌آورد. با این حال، این یافته مغایر با نقطه نظر استادینگر، دورنر و میکلمر است که خرد شخصی نتیجه بهزیستی ذهنی نیست، زیرا رشد خرد هزینه‌های خودش را دارد. این سوال باقی می‌ماند که آیا دیدن واقعیت با وضوح زیاد به لحاظ درونی پاداش‌دهنده و لذت‌بخش است یا منجر به درک تالیم‌برانگیز می‌شود که زندگی توام با رنج است. احتمال سوم این است که وضوح ذهنی که همراه با خرد است توضیح می‌دهد که نه تنها واقعیت انسان رنج کشیدن است، بلکه مسیری در جهت توقف رنج کشیدن است (برای مثال، نانامولی، ۲۰۰۱).

بخش چهارم، خرد جامعه را مورد بررسی قرار می‌دهد. کاپرمن^۲ تفاوت میان دانستن چگونگی^۳ (برای مثال، زندگی کردن) و دانستن اینکه^۴ برای مثال، دانش و نظریه‌هایی درباره زندگی خوب یا بنیان عملی زندگی) را مورد بحث قرار می‌دهد. او معتقد است "دانستن اینکه" خرد به خودی خود بی‌معنی است مگر اینکه در "دانستن چگونگی" زندگی کردن به کار برده شود، که برای شخص، برای دیگران، و برای جامعه بزرگتر خوب باشد. به استناد دیگر، خرد، دانستن چگونه خوب زندگی کردن است که باید در زندگی شخص خردمند نشان داده شود. برای رشد خرد، یادگیری عالمانه کم‌اهمیت‌تر از فهمیدن خرد است که نیازمند تغییر شخصی و الگوی نقش خوب است. کاپرمن نشان می‌دهد که گزینه‌های اخلاقی و معنوی، دانستن چگونگی خرد را ایجاب می‌کنند.

-
1. Mihaly Csikszentmihalyi & Jeanne Nakamura
 2. Kupperman
 3. knowing-how
 4. knowing-that